

เจษฎา ธนกิจเจริญกุล, พูลทรัพย์ โพนสิงห์, หนึ่งหทัย ยะปะนันท์, ศิณีนาด กุลาวงศ์ และพจมาน ศิริอารยาภรณ์

ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว สำนักโรคระบาดวิทยา Surveillance Rapid Response Team (SRRT), Bureau of Epidemiology

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 34 ระหว่างวันที่ 18 – 24 สิงหาคม 2556 สำนักโรคระบาดวิทยาได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. ผู้เสียชีวิตจากการรับประทานดองดอง 1 ราย จังหวัดศรีสะเกษ วันที่ 7 สิงหาคม 2556 เวลา 10.00 น. ได้รับแจ้งพบผู้เสียชีวิต 1 ราย เป็นเพศหญิง อายุ 63 ปี อยู่ที่ตำบลบึงบอน อำเภอขามเฒ่า จังหวัดศรีสะเกษ โรคประจำตัวความดันโลหิตสูง เริ่มป่วยวันที่ 4 สิงหาคม 2556 เวลา 13.30 น. ด้วยอาการปวดศีรษะ วิงเวียน อาเจียน มารักษาที่โรงพยาบาลขามเฒ่า เวลา 14.00 น. ตรวจร่างกายพบอุณหภูมิร่างกาย 37 องศาเซลเซียส ชีพจร 88 ครั้งต่อนาที หายใจ 22 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 160/90 มิลลิเมตรปรอท แพทย์ให้การรักษาคือเป็นผู้ป่วยนอก ต่อมาผู้ป่วยมีอาการแย่ลง ไปโรงพยาบาลขามเฒ่าอีกครั้งเมื่อเวลา 20.45 น. ด้วยอาการปวดศีรษะ เหนื่อย อ่อนเพลีย ปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียนมากกว่า 3 ครั้ง พบความดันโลหิต 120/90 มิลลิเมตรปรอท ตรวจร่างกายไม่พบความผิดปกติ ผลการตรวจระดับน้ำตาลในเลือดเท่ากับ 95% แพทย์วินิจฉัย Tension headache, Essential Primary HT ให้การรักษาเป็นผู้ป่วยนอก วันที่ 5 สิงหาคม 2556 ผู้ป่วยมาโรงพยาบาลขามเฒ่าอีกครั้งในตอนเช้าด้วยอาการอาเจียน ปวดท้อง แสบ กดเจ็บใต้ลิ้นปี่ แพทย์ให้การรักษาคือให้กลับบ้าน ผู้ป่วยอาการไม่ดีขึ้น กลับมาโรงพยาบาลอีกครั้งเมื่อเวลา 13.30 น. แพทย์รับเป็นผู้ป่วยใน ให้น้ำเกลือ ยาลดกรดทั้งฉีดและรับประทาน และยาปฏิชีวนะ ส่งตรวจ Stool Exam ไม่พบเชื้อก่อโรค เวลา 18.00 น. ผู้ป่วยปวดบิดท้องตลอดเวลา Pain score 6 คะแนน ถ่ายเหลวตลอดเวลา เวลา 21.30 น. ผู้ป่วยปวดบิดท้องมากขึ้น Pain score 8 คะแนน ร่วมกับถ่ายเป็นน้ำจืดต้องเปลี่ยน Pampers ผู้ใหญ่ 2 ผืน ตรวจบริเวณท้องพบว่ากดเจ็บเล็กน้อย ในวันที่ 6 สิงหาคม 2556 เวลา 01.30 น. ผู้ป่วยมีอาการทรุดหนักมากขึ้น บ่นเหนื่อย ปวดศีรษะ หายใจไม่ทั่วท้อง อุณหภูมิร่างกาย 37.2 องศาเซลเซียส ชีพจร 106 ครั้งต่อนาที อัตราการหายใจ 30 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 90/70 มิลลิเมตรปรอท แพทย์ตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจ เวลา 02.00 น. หลังให้น้ำผู้ป่วย อาการทุเลา นอนหลับได้ เวลา 02.30 น. พบความดันโลหิตลดลง ต่อมาเวลา 04.55 น.

วัดผู้ป่วยชีพจรไม่ได้ แพทย์ทำการช่วยฟื้นคืนชีพเบื้องต้นเป็นเวลา 30 นาทีแต่ไม่ดีขึ้น ผู้ป่วยเสียชีวิตเมื่อเวลา 05.25 น. แพทย์สรุปการวินิจฉัยเป็น Acute Gastroenteritis, Severe Sepsis, Metabolic acidosis, hypoglycemia, Cardiac arrest

จากการสอบสวนพบว่า ครอบครัวผู้เสียชีวิตมี 4 คน ในวันที่เกิดเหตุวันที่ 4 สิงหาคม 2556 สามิและลูกชายของผู้เสียชีวิตไม่อยู่บ้าน ในเวลา 10.00 น. ผู้เสียชีวิตได้บอกให้ลูกสะใภ้ อายุ 37 ปี ไปเก็บยอดต้นสลิค และผลสลิคอ่อนที่รื้อบ้าน 3 ผล แต่ลูกสะใภ้ไปเก็บผลดองดองที่คิดว่าเป็นผลต้นสลิค เนื่องจากต้นสลิคและต้นดองดองปลูกติดกัน และทั้งสองต้นเป็นไม้เลื้อย ลำต้นจึงพันกันไปมา ทำให้ลูกสะใภ้เข้าใจผิดว่าเป็นผลต้นสลิค จึงนำยอดต้นสลิคและผลดองดองไปนึ่งร่วมกับปลาเนื้อขาวที่เตรียมไว้ ทั้งสองได้กินอาหารร่วมกันเวลา 11.00 น. โดยผู้เสียชีวิตกินยอดต้นสลิคและผลดองดองอ่อนไป 2 ผล รสชาติขม แต่คิดว่าเป็นยาจึงกินจนหมด ส่วนลูกสะใภ้กินผลดองดองนึ่งเช่นกัน 1 ผล แต่เนื่องจากมีรสขมมาก จึงได้คายทิ้ง ทั้งสองกินปลานึ่งผสมยอดสลิคและผลดองดองจนหมดในมื้อนั้น เวลาประมาณ 13.30 น. ลูกสะใภ้มีอาการคลื่นไส้ แต่ไม่ได้รับการรักษา ผู้เสียชีวิตเริ่มมีอาการในเวลาเดียวกัน ส่วนสาเหตุที่นำต้นดองดองมาปลูกที่รื้อบ้านของผู้เสียชีวิต เนื่องจากบุตรชายของผู้เสียชีวิตเห็นว่าดองดองดีสวย จึงได้นำกล้าจากทุ่งนาของตนเองมาปลูกไว้ที่บ้านอยู่ร่วมกับต้นสลิคไว้นานเป็นปี ทีม SRRT ในพื้นที่เข้าไปให้ความรู้ประชาชนทุกคนในหมู่บ้านเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณีเช่นนี้ขึ้น และบุตรชายของผู้เสียชีวิตได้ทำลายต้นสลิคและต้นดองดองที่รื้อบ้านแล้ว

2. ผู้ป่วยยืนยันโรคคอตีบ รายที่ 2 จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2556 พบผู้ป่วยเพศหญิง อายุ 35 ปี อาศัยอยู่บ้านนงกะเบา ตำบลเชียงแห้ว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี อาชีพทำนาและรับจ้างทั่วไป เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2556 ด้วยอาการไข้ วัดอุณหภูมิร่างกายได้ 38.8 องศาเซลเซียส เจ็บคอ รับประทานได้น้อย ไม่ไอ ต่อมาวันที่ 10 สิงหาคม 2556 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลกุมภวาปี แผนกผู้ป่วยใน แพทย์วินิจฉัย

สงสัยโรคคอตีบ และให้ DAT 40000 หน่วย, Augmentin 1.2 กรัม ทางหลอดเลือดดำทุก 8 ชั่วโมง Roxithromycin 150 มิลลิกรัม เข้า-เย็น พร้อมทั้งให้วัคซีน dT และเก็บตัวอย่าง Throat swab ส่งเพาะเชื้อในวันที่ 10 สิงหาคม 2556 ผลการตรวจเพาะเชื้อ พบ *Corynebacterium diphtheriae* ชนิดที่ก่อสารพิษ และผลการตรวจเพาะเชื้อของผู้สัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วย จำนวน 8 ราย พบเชื้อ *Corynebacterium diphtheriae* ชนิด ไม่ก่อสารพิษ 1 ราย ซึ่งเป็นน้องชายผู้ป่วย แต่ไม่มีอาการผิดปกติใดๆ มีอาชีพทำนาและรับจ้างทั่วไปเช่นเดียวกัน ก่อนหน้านี้ จังหวัดอุดรธานีพบผู้ป่วย ยืนยันโรคคอตีบ 1 รายในอำเภอหนองหาน ซึ่งเริ่มป่วยวันที่ 12 กรกฎาคม 2556 แต่ไม่สามารถหาความเชื่อมโยงกับผู้ป่วยรายนี้

การควบคุมโรค ค้นหาผู้สัมผัสใกล้ชิดของผู้ป่วย จำนวน 26 ราย และผู้สัมผัสใกล้ชิดของน้องชายผู้ป่วยอีก 34 ราย รวมทั้งสิ้น 60 ราย ทำ Throat swab และให้ยา Roxithromycin 150 มิลลิกรัม โดยการรับประทาน เข้า-เย็น จำนวน 14 วัน สำรวจความครอบคลุมของวัคซีน DTP, dT ตามกลุ่มอายุในพื้นที่ตำบล เชียงแหวและพื้นที่ตำบลใกล้เคียง (ผล 0 - 5 ปี เท่ากับ 96.9%, 6-12 ปีเท่ากับ 83.2%, มากกว่า 12 ปี เท่ากับ 83.5% ในภาพรวม เท่ากับ 84.5%) สำรวจกลุ่มเป้าหมายที่จะฉีดวัคซีนแบบเก็บตก (Catch up vaccination) ในพื้นที่ตำบลเชียงแหว และพื้นที่ตำบล ใกล้เคียงในอำเภอกุมภวาปี ทั้งสิ้น 13,110 เข็ม ประสานการดำเนินงาน ค้นหาผู้ป่วยใหม่/ผู้สงสัย โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านใน ทุกหลังคาเรือน เมื่อพบให้แจ้งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อให้การรักษาหรือส่งต่อที่เหมาะสม

3. ผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในวิทยาลัยพยาบาล 7 ราย จังหวัดอุบลราชธานี พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกในวิทยาลัย พยาบาลแห่งหนึ่ง ถนนพลแพน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัด อุบลราชธานี โดยเป็นผู้ป่วยที่แพทย์วินิจฉัย 6 ราย (DF 4 ราย, R/ODF 1 ราย, DHF 1 ราย) ผู้ป่วยเข้าชายฝั่งระวางที่ค้นหาได้ใน เวชระเบียนโรงพยาบาล สรรพสิทธิประสงค์ เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2556 จำนวน 1 ราย รวมทั้งสิ้น 7 ราย อัตราป่วย 1.20% ผู้ป่วย ทั้งหมดเป็นหญิง ค้ำฉยฐานอายุ 20 ปี (19 - 22 ปี) เป็นนักศึกษา ชั้นปี 2 จำนวน 5 ราย และนักศึกษาชั้นปี 4 จำนวน 2 ราย ผู้ป่วย ทุกรายอาศัยอยู่ในหอพักนักศึกษาที่ตึก 1 ซึ่งมีนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 4 อยู่รวมกันทั้งหมด 150 ราย อัตราป่วย ร้อยละ 4.67 ผู้ป่วยอาศัยอยู่ชั้น 4 จำนวน 4 ราย รองลงมา คือ อาศัยอยู่ชั้น 3

จำนวน 3 ราย อาการ/อาการแสดงที่พบ ได้แก่ มีไข้ ร้อยละ 100.0 รองลงมา ปวดศีรษะ ร้อยละ 71.4 ปวดเมื่อยตามตัว ร้อยละ 57.1 อ่อนเพลีย ร้อยละ 42.9 เบื่ออาหาร ร้อยละ 42.9 อาเจียน ร้อยละ 28.6 Tourniquet test Positive ร้อยละ 28.6 หนาวสั่น ร้อยละ 14.3 และถ่ายเหลว ร้อยละ 14.3 รายแรกเริ่มป่วยเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2556 รายล่าสุดเริ่มป่วยเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2556 ผล ตรวจทางห้องปฏิบัติการในผู้ป่วย 2 ราย ที่มารักษาในโรงพยาบาล สรรพสิทธิประสงค์ พบ Dengue IgG และ IgM ให้ผลบวกทั้งสอง ราย ผลการค้นหาแหล่งโรคและการถ่ายทอดโรค พบว่าจากการ สอดถาม Index case รายแรกเป็น นักศึกษาพยาบาลหญิงชั้นปีที่ 4 อายุ 22 ปี พักที่ตึก 1 ชั้นที่ 3 ห้องนอนอยู่ใกล้ห้องน้ำ ไม่พบมุง ลวดกันยุงที่หน้าต่าง ผู้ป่วยเริ่มป่วยเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2556 ทราบว่า 14 วันก่อนป่วย เพื่อนของ Index case อายุ 22 ปี ที่พัก ในห้องนอนเดียวกัน มีอาการไข้สูงลอย ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยตาม ตัว ซึ่พยายามตนเองและตัว Index case ช่วยเหลือเพื่อนด้วยการ เช็ดตัวลดไข้ รักษาในห้องนอน

หลังจากนั้น พบผู้ป่วยในหอพักนักศึกษาแห่งนี้เพิ่มมากขึ้น ในชั้นที่ 3 และชั้นที่ 4 โดยห้องที่พบผู้ป่วยสงสัยไข้เลือดออก ส่วน ใหญ่พบว่าที่หน้าต่างห้องนอนไม่พบมุงลวดกันยุงหรือมุงลวดฉีก ขาดชำรุด ผลการสำรวจลูกน้ำยุงลายในหอพักแห่งนี้พบ CI=44.0% และมีลูกน้ำยุงลายกระจายเกือบทุกชั้นในหอพัก รวมทั้งบริเวณรอบตึก 1 การดำเนินงานควบคุมโรค กำจัดแหล่ง เพาะพันธุ์ยุงลายทั้งตัวแก่และตัวอ่อนทุกหอพัก ประสานผู้เกี่ยวข้อง ซ่อมแซมมุงลวด ประสานทางเทศบาลมาพ่นหมอกควันวันที่ 15 สิงหาคม 2556 และ 22 สิงหาคม 2556 ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม

สถานการณ์ต่างประเทศ

1. สถานการณ์การติดเชื้อไวรัสไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 ประเทศกัมพูชา

พบผู้เสียชีวิตติดเชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1 จำนวน 1 ราย เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2556 เป็นเด็กชายอายุ 9 ปี อาศัยอยู่ที่ เมือง Battambang ประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นผู้เสียชีวิตรายที่ 10 ของปีนี้ ผู้เสียชีวิตรายนี้มีประวัติสัมผัสไก่และเป็ดที่ตายเพื่อนำมา ให้พี่สาวประกอบอาหารรับประทานร่วมกัน ผลการตรวจทาง ห้องปฏิบัติการยืนยันการติดเชื้อไวรัสไข้หวัดนกสายพันธุ์ H5N1